

GAZDA LÁSZLÓ

(1933–2007)

Gazda László 1933. szeptember 30-án született Zágomban, művelt polgári családban. Szülei (Gazda József és Benedek Klára) tisztviselők voltak előbb Nagyborosnyón, ahonnan az 1940-es földrendés után elköltöztek, így gyermekeik (László, József és Klára) már Sepsiszentgyörgyön nőttek fel.

Iskolai tanulmányait előbb a Református Elemi Iskolában, 1940–44 között kezdte meg, majd a Református Székely Mikó Kollégiumban folytatta. Mivel a bukaresti román totalitárius hatalom a második világháború után radikális eszközökkel szándékozott megváltoztatni a polgári korszak tanügyi, oktatási rendszerét, tanügyi reformja keretében az iskola nevét 1948-ban Fiúliceumra változtatták. Gazda László 1952-ben érettségi diplomát szerzett.

Középiskolai tanulmányai után sikeresen felvételizett a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem földrajz szakára. A magyar egyetem földtudományi karán 1952 és 1956 között hírneves, széles látókörű tudós professzorok (Balogh Ernő, Molnár Jenő, Török Zoltán és Tulogdy János) oktatták, akik csakhamar felfigyeltek Gazda László eredményeire, s tehetséges diákjuk érdeklődését és életpályáját fokozatosan a tudományos kutatás felé irányították. Első tanulmánya *Sepsi rajon történeti földrajzához* címmel éppen ötven évvel ezelőtt, a Bolyai Tudományegyetem Tudományos Diákköreinek Évkönyvében jelent meg.

Egyetemi stúdiumai után Erdővidék központjába helyezték ki, ahol 1956 és 1960 között a Baróti Líceum tanára volt. Pályakezdő tanárként huszoneves fejjel kezdeményezte a Földrajzi Társaság rajoni, majd megyei fiókjának létrehozását, s mint annak vezetője, különböző országos és helyi szakmai rendezvényeket, konferenciákat szervezett. Az 1960–1961-es tanévben Sepsiszentgyörgyön előbb a Szövetkezeti Iskolában nevelő volt, majd 1961–1965 között az 1-es számú, 1965–1974 között pedig a 4-es számú Általános Iskolában tanított, végül 1974-től kezdődően egészen nyugdíjazásáig (1995) a sepsiszentgyörgyi 2-es számú, a mostani Mikes Kelemen Líceum tanára volt.

Gazda László hatékonyan kihasználta az 1968-as csehszlovákiai eseményeket kísérő romániai ideológiai, politikai enyhülést, s diákjaival együtt különböző tudományos, természetrajzi és honismereti expedíciókat szervezett előbb csak Székelyföldön, majd a csángók által lakott moldvai térségben is. Az 1970-es évek elején előbb az Ojtoz és a Tatros közötti székelyes csángó falvakat (Gorzafalva–Bahána–Szitás–Tatros–Újfalu–Szőlőhegy–Diószeg) látogatták meg. Második alkalommal Ozsdolán keresztül Vrancea megye kevésbé ismert, régies kultúrájú csángó településeit (Vizánta–Prála–Gutinás–Ploszkucén) keresték fel. Harmadik expedíciójuk alkalmával a Nagy Sándor-tetőről ereszkedtek be Templomfalvára, Cserdákba, Szaloncra és Onestre. Negyedik alkalommal a Bákótól délre fekvő, székelyes csángó nyelvjárást beszélő közösségeket keresték fel, Szászkúton, Külsőrekecsinben, Csíkban és Klézsén. Ötödik expedíciójuk során Máriafalván, Esztufujban, Pusztinán és Turlujánban végeztek eredményes terepkutatást. Az akkori körülményeket minősíti az a tény, hogy a moldvai hatóságok folyamatosan gyanakvással kísérték a Gazda László által vezetett csoportokat, például szálláshe-lyüket „ismeretlen” személyek kirabolták, filmjeiket pedig megsemmisítették.

Gazda László évtizedeken át rendre és személyesen is felkereste a csángó csoportokat, ugyanakkor tudatosan, nagy kitartással gyűjtötte, rendszerezte és feldolgozta a moldvai magyar városi és falusi közösségekkel kapcsolatos helytörténeti adatokat is. Elsősorban az 1989-es romániai rendszerváltozás után, különböző tudományos, honismereti, művelődési és érdekvédelmi kiadványokban folyamatosan közölte a moldvai csángó magyar közösségek múltjával kapcsolatos, nagyon pontos, kiválóan adatolt és dokumentált helytörténeti írásait. Amikor 1990. március 23-án Sepsiszentgyörgyön megjelent a *Csángó Újság* első száma, annak hasábjain szinte haláláig rendszeresen közölte a moldvai magyarság történetével, érdekvédelmével kapcsolatos elemzéseit és írásait. Tudatosan nagy gondot fordított arra is, hogy a román nyelven olvasó csángók a kiadvány lapjain pontos tájékoztatást nyerjenek a Kárpát-medencében élő magyarság eredetével, kultúrájával, a középkori magyar királyság és az erdélyi fejedelemség történetével, művelődés- és művészettörténeti értékeivel kapcsolatban. Nagy hangsúlyt fektetett arra is,



hogy a szülőföldjén megjelenő sajtóban részletesen bemutassa a székely olvasóknak a Moldvában élő csángómagyar közösségek európai rangú kulturális örökségét, eredetét, múltját és érdekvédelmi törekvéseit.

Codex című első szintézise 2005-ben, Csíkszeredában, a Hargita Kiadóhivatalnál jelent meg nyomtatásban. Gazda László ebben a könyvében előbb magyarul, majd román nyelven foglalta össze az északi, a déli és a székelyes csángók 33 településével kapcsolatos információkat. Nagyon pontosan adatolt, magvas és rendszeres helytörténeti munkája kiválóan hasznosította nemcsak az eddig megjelent, magyar nyelven kiadott publikációkat, hanem összegezte a román nyelvű, szétszórta megjelent, addig kevésbé ismert, forrásértékű kiadványok eredményeit is. A moldvai csángómagyar közösségekkel kapcsolatos első szintézisét nagyon fontos, megkerülhetetlen, rendszeres alapmunkának, pontos helytörténeti összefoglalásnak tekintjük. Reméljük, hogy annak kéziratban maradt folytatása hamarosan ugyancsak megjelenik nyomtatásban.

Gazda László évtizedeken át nagyon jelentős tudományszervezői, tudománynépszerűsítő tevékenységet és rendszeres kutatómunkát végzett. Tanári, közművelődési és tudományos tevékenységét számos kitüntetéssel és diplomával jutalmazták. Sepsiszentgyörgy városi tanács tagjai 2007-ben *Pro Urbe Díjjal* tüntették ki, amellyel voltaképp a nagy áldozattal végzett, fél évszázados oktatói, közművelődési, tudományszervezői és tudományos munkásságát értékelték. A következő tudósnemzedékek tagjai Gazda László kiválóan dokumentált, pontos és rendszeresen elkészített gazdaságföldrajzi, geográfiai, néprajzi és helytörténeti írásaira már biztosan alapozhatják újabb kutatásaikat, elemzéseiket és értelmezéseiket.

Pozsony Ferenc

Gazda László irodalomjegyzéke

1968

Textilgyár és városiasodás, *Korunk*, 27, 1968/7, 1022–1026.

1969

Üzemünk krónikája, in: Gazda László – István Andor – Tompa Bara (szerk.): *Üzemünk krónikája*, 90, 1879–1969, é. n., h. n., 7–39.

1971

Földrengések vidékünkön, *Megyei Tükör*, IV, 340, 1971. május

Egy elfelejtett múzeum, *Megyei Tükör*, IV, 1971. júl. 1.

Ügyességi versenyek országos döntői, *Megyei Tükör*, IV, 427,

1971. szept. 7.

Vízi energia tartalékaink, *Megyei Tükör*, IV, 43, 1971. szept. 18.

Szemerja a városiasodás útján, *Megyei Tükör*, IV, 497. 1971. nov. 27.

A sepsiszentgyörgyi textilművek 1929. évi sztrájkja, *Aluta*, Muzeul Sfintu Gheorghe – Sepsiszentgyörgyi Múzeum, Sfintu Gheorghe – Sepsiszentgyörgy, 1971, 61–67.

1972

A geológiai szimpozionról, *Megyei Tükör*, V, 535, 1972. jan. 13.

A Földrajztudományi Társaság ülésszaka után, *Megyei Tükör*, V, 548, 1972. jan. 28.

Szokatlan ez a hótlán tél, *Megyei Tükör*, V, 561, 1972. febr. 12.

A fülei vashámor történetéből, *Megyei Tükör*, V, 575, 1972. febr. 29.

Szemerjai asszonyok, *Megyei Tükör*, V, 582, 1972. márc. 8.

A szerpentinek, *Megyei Tükör*, V, 625, 1972. ápr. 27.

Ügyességi versenyek döntői, *Megyei Tükör*, VI, 670, 1972. jún. 20.

75 éves a sepsiszentgyörgyi „Korzó”, *Megyei Tükör*, V, 775, 1972. okt. 24.

75 éves a sepsiszentgyörgyi cigarettagyár, *Megyei Tükör*, V, 794, 1972. nov. 12.

Az Ojtoz két oldalán, *Jóbarát*, VI, 261, 1972. szept. 21.

1973

Sepsiszentgyörgytől Tatrosig. Egy diákexpedíció naplójából I., *Ifjúmunkás*, IV, XVII, 1973. márc. 1.

Sepsiszentgyörgytől Tatrosig. Egy diákexpedíció naplójából II., *Ifjúmunkás*, IV, XVII, 1973. márc. 15.

Sepsiszentgyörgytől Tatrosig. Egy diákexpedíció naplójából III., *Ifjúmunkás*, IV, XVII, 1973. márc. 22.

Sepsiszentgyörgytől Tatrosig. Egy diákexpedíció naplójából IV., *Ifjúmunkás*, IV, XVII, 1973. ápr. 12.

Földrajzosok országos tanácskozása. Szeben 1973, *Megyei Tükör*, VI, 934, 1973. ápr. 27.

Az ősz – földrengések évszaka?! *Megyei Tükör*, VI, 1037, 1973. aug. 6.; 1041, 1971. aug. 31.

Pionirexpedíció Moldvában, *Megyei Tükör*, VI, 1041, 1971. aug. 31.

Vrancea kincei. Egy oktatóparancsnok feljegyzéseiből, *Tanügyi Újság*, XVII, 31, 1973. szept. 11.

1990

Meddig még? *Háromszék*, 1990. febr. 18.

Erőszakpolitikától az önrendelkezésig, *Európai Idő*, I, 17, 1970. május 17.

Csinján a szatírával, *Háromszék*, 122, 1990. május 22.

Szenvedésekben átvészelt évszázadok, *Csángó Újság*, I, 3, 1990. május.

Kik is a moldvai csángók? *Háromszék*, 153, 1990. jún. 30.

Cine sint, de fapt, ceangăii moldoveni? [Kik is valójában a moldvai csángók?] *Csángó Újság*, I, 6, 1, 4.

Adatok Moldva csángó-magyar népségéről, *Csángó Újság*, I, 1, 2.

Szenvedésben átvészelt évszázadok, *Csángó Újság*, I, 3, 1, 3.

Cleja – Klézse, *Csángó Újság*, I, 4, 3.

Târgu-Trotuş (Tatros), *Csángó Újság*, I, 5, 4.

Pustina – Pustiana, *Csángó Újság*, I, 6, 3.

Săbăoani – Szabófalva, *Csángó Újság*, I, 8, 3.

Vizantea Mănăstirească – Vizantea, *Csángó Újság*, I, 9, 3.

1991

Levél Csíkszeredába, *Romániai Magyar Szó*, 1991. márc. 28.

Găiceana-Unguri-Arini – Gajcsána-Magyarfalva, *Csángó Újság*, I, [III], 10, 3.

Oituz Grozeşti – Gorzafalva, *Csángó Újság*, II, 11, 3.

Faraoani – Forrófalva (Kakova), *Csángó Újság*, II, 12, 3.

Luizi-Călugăra – Lujzikalagor, *Csángó Újság*, II, 13, 3.

Valea Seacă – Bogdánfalva, *Csángó Újság*, II, 14, [15!] 3.

Fundul-Răcăciuni – Külsőrekecsin, *Csángó Újság*, II, 18–19, 4.

1992

Între fraţii noştri maghiari din Slovacia, *Moldvai Magyarország*, III, 33. november

Butea – Markosfalva, *Moldvai Magyarország*, III, 23, 3.

Cotnari – Kotnár, *Moldvai Magyarország*, III, 25, 3.

Ciobărciul – Csöbörccsök, *Moldvai Magyarország*, III, 28–29, 6.

Ploscuțeni – Ploszkucény, *Moldvai Magyarság*, III, 31, 3.

1993

Prigoniții religioși în Moldova [Vallásüldözöttek Moldvában], *Moldvai Magyarság*, IV, 35, 2, 37, 4.

In memoriam Domokos Pál Péter, *Erdélyi Tükör*, 1, 32.

Sascut – Szászút, *Moldvai Magyarság*, IV, 32, 3.

1994

Új könyvek a moldvai magyarságról. Tanulmányok Domokos Pál Péter emlékére, *Moldvai Magyarság*, IV, 55, december.

A Vatikán és a moldvai magyarság, *Moldvai Magyarság*, V, 48, 1–2.

1995

Új könyvek a moldvai magyarságról. Magyarországi csángó fesztivál és konferencia. Jászberény, *Moldvai Magyarság*, VI, 57, február.

De la cărturari renumiți – la arderea cărților [Híres írástudóktól a könyvégetésig], *Moldvai Magyarság*, VI, 65, 1.

De la coloniile spre drepturile omului, *Moldvai Magyarság*, VI, 59, április.

1996

Milecentenariul existenței statului maghiar, *Moldvai Magyarság*, VII, 68–69, január–február.

Ideii despre originea limbii maghiare, *Moldvai Magyarság*, VII, 70, március.

Milecentenarul statului maghiar. Regele Sfântu Ștefan (Szent István király), *Moldvai Magyarság*, VII, 71, április.

Milecentenarul statului maghiar. Regele Sfântu Ladislau, *Moldvai Magyarság*, VII, 72, május.

Milecentenarul statului maghiar. Regele Coloman Cărturarul (Könyves Kálmán király), *Moldvai Magyarság*, VII, 74, július.

Milecentenarul statului maghiar. Regele Béla al IV-lea (IV. Béla király), *Moldvai Magyarság*, VII, 75, augusztus.

Milecentenarul statului maghiar. Regele Ludovic cel mare (1342–1382), *Moldvai Magyarság*, VII, 75, december.

1997

Între rude la poarta sud-estică a Europei, *Moldvai Magyarság*, VIII, 80, január.

Regele Sigismund (Zsigmond király), *Moldvai Magyarság*, VIII, 81, február.

Hunyadi János (Iancu de Hunedoara sau Ioan de Huniadi), *Moldvai Magyarság*, VIII, 82, március.

Regele Matei Corvin – (Mátyás király) (1458–1490), *Moldvai Magyarság*, VIII, 84–85, június–július.

Tradiția regelui cel sfânt, *Moldvai Magyarság*, VIII, 47–48, augusztus–szeptember.

Intemeierea principatului Transilvaniei, *Moldvai Magyarság*, VIII, 89, október.

Principele Ștefan Báthory (Báthory István fejedelem), *Moldvai Magyarság*, VIII, 90–91, november–december.

A „Csángó sorskérdések” konferenciájáról, *Moldvai Magyarság*, VIII, 84–85, [85–86!], 3.

1998

Sigismund Bathory – Báthory Zsigmond, *Moldvai Magyarság*, IX, 92–93, január–február.

1999

Keresztények voltak-e a honfoglaló magyarok? *Háromszék*, 2707, 1999. júl. 24.

Igaz történelmünk vezérfonala Árpádig, *Háromszék*, 2731, 1999. aug. 21.

Kik voltak a honfoglaló magyarok? *Háromszék*, 2755, 1999. szept. 18.

Állataink is eredetünkről tanúskodnak, *Háromszék*, 2785, 1999. okt. 23.

Barbárok voltak-e a honfoglaló magyarok? *Háromszék*, 2827, 1999. dec. 11.

2000

A világ legszebb városa, Észak Athénja, *Európai Idő*, 2000/27, dec. 30. – jan. 2.

Emlékképek. A dohánygyár és az Első Székely Szövőgyár, *Háromszék*, 2889, 1999. febr. 26.

A magyar őstörténet rejtélyei. Rokonaink, az indiánok, *Európai Idő*, 2000/5, febr. 26. – márc. 10.

A magyar őstörténeti irodalom legújabb szenzációja, *Háromszék*, 2907, 2000. márc. 18

A magyar őstörténet rejtélyei. Fajtestvéreink-e a vogulok és az osztjákok? *Európai Idő*, XI/7, márc. 25. – ápr. 7.

Írással kapcsolatos szavaink őseredete, *Brassói Lapok*, 2000/12, IV, 11, 532, márc. 24–30.

Barátosi Balogh Benedek (1870. ápr. 4., Lécfalva – 1945. márc. 3., Budapest), *Brassói Lapok*, 2000/14, IV, 11, ápr. 7–13.

A magyar őstörténet rejtélyei. Háromszéktől Japánig. Írásunkban Barátosi Benedekről, a Székelyföld egyik nagy szülöttjéről emlékezünk, *Európai Idő*, 2000/8, XI, 2000. ápr. 8–21.

Hol volt a finnugor őshaza? A székely rovásírás eredete a legújabb kutatások tükrében, *Erdélyi Napló*, X, 448, 2000. ápr. 25.

Balogh Benedek, az első magyar ainaukutató, *Krónika*, II, 100, 2000. ápr. 29.

Elődeink, a sumérok, *Európai Idő*, 2000/10, máj. 26–19.

Ahonnán az egész Svájc látszik. A hegyek királynője, *Európai Idő*, 2000/14, XI, júl. 1–14.

A királyi család üdülője. A tengerparti London, *Európai Idő*, 2000/15, XI, júl. 15–28.

Az isteni bölcsesség temploma. Ayasofya, *Európai Idő*, 2000/16, XI, júl. 29. – aug. 11.

Az Etelköztől a Kárpát-medencéig. A magyar honviszafoglalás. Korabeli források új megvilágításban, *Erdélyi Napló*, X, 460, 2000. júl. 18.

Örző a vártán (Nagy Géza), *Brassói Lapok*, IV, 11, 551, 2000. aug. 4. Nagy Géza születésének 145. halálának 85. évfordulójára. Szkita ősök nyomában, *Háromszék*, 3025, 2000. aug. 5.

A mágiikus Csaba, *Háromszék*, 3029, 2000. aug. 10.

A világ nyolcadik csodája. Az El Escorial, *Európai Idő*, 2000/20, XI, szept. 23. – okt. 6.

5000 éves falusi hagyományok. Baráthosi Balogh Benedek hagyatéka, 2000. szeptember 15.

Megalapozta az új nyelvelméletet. Száznegyvenöt évvel ezelőtt született Nagy Géza, *Krónika*, II, 225, 2000. szept. 23–24.

A nyári olimpia városa. Dél királynője, *Európai Idő*, 2000/20, XI, szept. 23. – okt. 6.

Keresik Attila nagykirály sírját. Rokonaink, a hunok, *Európai Idő*, 2000/20, XI, szept. 23. – okt. 6.

2001

A kálinista Róma. Genf, a világpolitika színpada, *Európai Idő*, 2001/1, XII, jan. 13–26.

Torma Zsófia emlékezete, *Háromszék*, 3180, 2001. febr. 9.

Vita. Még egyszer a vegyes házasságok margójára. A Háromszék 3198. számában megjelent visszajelzés margójára, *Háromszék*, 3204, 2001. márc. 9.

Városkalendárium világszínvonalon, *Székely Hirmondó*, VI, 12, (212), 2001. márc. 23–29.

Gigászi bálna. Capri, a világ legszebb szigete, *Európai Idő*,

- 2001/7, XII, ápr. 7–20.
 Hegyeink szfinxei. Kozmikus civilizációk a Kárpátokban? *Európai Idő*, 2001/17, XII, 2001. ápr. 7–20.
 Őseink a régi Walesben. Régi magyarok, régi kelták, *Európai Idő*, 2001/8, XII, 2001. ápr. 21. – máj. 4.
 A londoni parlament, *Európai Idő*, 2001/8, XII, 2001. ápr. 21. – máj. 4.
 Ki volt Stein Aurél? *Háromszék*, 3259, 2001. máj. 16.
 A Szelek Palotája. A dzszipuri Hava Mahal, *Európai Idő*, 2001/11, XII, 2001. jún. 2–15.
 Békéljünk meg, de ne várjunk engedményeket, *Európai Idő*, 2001/11, XII, 2001. jún. 2–15.
 Őstörténelmünk buddhista elemei. A 91 éves korában idén elhunyt Lükő Gábor emlékére, 2001.
 Őstörténelmünk buddhista elemei. Indiai eredetű a Csalhó, *Európai Idő*, 2001/16, XII, 2001. aug. 11–24.
 Romániai magyarok és magyarországi románok, *Brassói Lapok*, IV, 12, 614, 2001. október 19.
 Képeslap Dél-Afrikából. A gyémánt varázsa, *Európai Idő*, 2001/19, XII, 2001. szeptember 22. – október 5.
 A francia Riviéra. A Cote d'azur, *Európai Idő*, 2001/20, XII, 2001. október 6–19.
 Státusz törvény és történelmi párhuzamok, *Krónika*, III, 252, 2001. október 27–28.
 India székelyei, *Európai Idő*, 2001/11, XII.
 Ötven éve halt meg Hóman Bálint. Újjászervezte egyetemünket, *Krónika*, III, 264, 2001. nov. 10–11.
 Balesetek a vasúton, *Háromszék*, 3434, 2001. december 6.
 Független városok, felhőkarcoló. A magasság meghódítása, *Európai Idő*, 2001/21, XII.
 A moldvai csángók a román történetírás tükrében, *Krónika*, III, 288, 2001. december 8–9.
 Nyelvsorvasztó, megfélemlítő intézkedések tradíciója Moldvában, *Erdélyi Napló*, XI, 535, 2001. december 27.
 Luizi-Călugăra – Lujzikalagor, *Moldvai Magyarorság*, XII, [XI!], 8, 17.
 Oituz Grozești – Gorzafalva, *Moldvai Magyarorság*, XII, [XI!], 9, 20.
 Ploscuțeni – Ploszkucény, *Moldvai Magyarorság*, XI, 11, 13.
 Pustiana – Pusztina, *Moldvai Magyarorság*, XI, 1, 7.
 Cleja – Klézse, *Moldvai Magyarorság*, XI, 2, 7.
 Săbăoani – Szabófalva, *Moldvai Magyarorság*, XI, 3, 5.
 Faraoani – Forrófalva, *Moldvai Magyarorság*, XI, 4, 7.
 Valea Seacă – Bogdánfalva, *Moldvai Magyarorság*, XI, 5, 9.
 Fundul-Răcăciuni – Külsőrekecsin, *Moldvai Magyarorság*, XII, [XI!], 7, 9.
 Butea – Márkosfalva, *Moldvai Magyarorság*, XII, [XI!], 10, 14.
 A moldvai csángók a román történetírás tükrében, *Krónika*, 2001. dec. 8–9.
 Kísérlet a csángók eredetének hamisítására, *Moldvai Magyarorság*, XII, [XI!], 8, 6–7.
 Tentativă la falsificarea originii ceangăilor [Kísérlet a csángók eredetének hamisítására], *Moldvai Magyarorság*, XII, [XI!], 8, 8–9.
 A magyarok behatolása a Kárpátokon túli területekre, *Moldvai Magyarorság*, XI, 11, 7–8.
 Pătrunderea ungarilor în teritoriile de dincolo de Carpați [A magyarok behatolása a Kárpátokon túli területekre], *Moldvai Magyarorság*, XI, 11, 8–9.
- 2002**
 Ki a magyar, avagy státuszigénylők és a feltételek, *Háromszék*, 3484, 2002. február
 Bolgár őseink nyomában, *Új idő*, II, 3, 2002. febr. 9–22.
 Kedvezmények és jogfosztások, *Erdélyi Napló*, XII, 541, 2002. febr. 12.
 A hazug és a sánta kutya, *Háromszék*, 3550, 2002. május 7.
 Hol volt a magyarság őshazája? *Új idő*, II, 14, 2002. júl. 13–26.
 A moldvai csángók a román történetírás tükrében, *Moldvai Magyarorság*, XII, 1, 12–13.
 Ceangăii din Moldova în lumina istoriografiei române [A moldvai csángók a román történetírás tükrében], *Moldvai Magyarorság*, XII, 1, 13–14.
 Magyar husziták nyomában, *Moldvai Magyarorság*, XII, 10, 7–8.
 În urma husiților maghiari [Magyar husziták nyomában], *Moldvai Magyarorság*, XII, 10, 8–9.
 Az anyanyelvi oktatás betiltásának történelmi hagyományai Moldvában, *Moldvai Magyarorság*, XII, 5, 8–9.
 Tradițiile interzicerii învățământului moldovenesc în limba maghiară [Az anyanyelvi oktatás betiltásának történelmi hagyományai Moldvában], *Moldvai Magyarorság*, XII, 5, 10–11.
 A magyar őstörténet kutatás kérdései dr. Nagy Géza munkásságában, in: Gazda József (szerk): *Kőrösi Csoma Sándor és magyar mítoszaink*. Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, Sepsiszentgyörgy, 260–274.
- 2003**
 Még egyszer a székelyek eredetéről, *Háromszék*, 3792, 2003. február 22.
 A nemzetiségi kérdés megoldásának belga mintája, *Új idő*, 2003. február 21. – márc. 5.
 Székelyek és magyarok, *Új idő*, III, 4, 2003. márc. 7–20.
 Az európai civilizáció bölcsője sumér, *Új idő*, III, 5, 2003. márc. 21. – ápr. 3.
 Fehér magyarok – fekete magyarok, *Új idő*, III, 6, 2003. ápr. 4–17.
 XIX. századi csángósors a fejedelemségek egyesülése után, *Új idő*, III, 7, 2003. ápr. 18. – máj. 1.
 Indogermán és a magyar történetírás, *Új idő*, III, 8, 2003. máj. 2–15.
 Beszédünk ősi nyelvi forrásai, *Új idő*, III, 9, 2003. máj. 16–29.
 Csak vigyázzunk... *Brassói Lapok*, IV, 688, 2003. máj. 28.
 Régi külföldi utazók a székelyek eredethagyományairól, *Háromszék*, 3932, 2003. aug. 9.
 Van-e igény, esély a területi autonómiára? *Háromszék*, 3949, 2003. aug. 29.
 A sepesi (sebesi) székelyek története és hagyományai, *Háromszék*, 3968, 2003. szept. 20.
 Gh. I. Năstase, *Moldvai Magyarorság*, XIII, 7, 4–5.
 Gh. I. Năstase, *Moldvai Magyarorság*, XIII, 7, 6–7.
 A régi és az új Bákó, *Moldvai Magyarorság*, XIII, 5, 11–12.
 Bacăul cel vechi și cel nou [A régi és az új Bákó], *Moldvai Magyarorság*, XIII, 5, 12–13.
- 2004**
 Nem véres autonómia! *Brassói Lapok*, IV, 15, 729, 2004. jan. 9.
 Szentkatolnai Bálint Gábor, a magyar őstörténet kutatója, *Háromszék*, 4117, 2004. márc. 20.
 A kitalált középkor a Kárpát-medencében, *Háromszék*, 4160, 2004. máj. 13.
 A kézdi székelyek hősi múltja, *Háromszék*, 4347, 2004. dec. 18.
 Nemcsak érdekből vagyunk magyarok! *Háromszék*, 4340, 2004. december 10. (Válaszcikk: Továbbra is magyarul oktatok. *Háromszék*, december 13.).
 Ónfalva – Onest municipium, *Moldvai Magyarorság*, XIV, 7, 12–13, 8, 8.

Municipiul Onești [Ónfalva – Onest municípium], *Moldvai Magyarorság*, XIV, 7, 13–14, 8, 9.

Magyarországi utazók Moldvában a XVI–XIX. században, in: Gazda József – Szabó Etelka (szerk): *Körösi Csoma Sándor és a magyar keletkutatás*. Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, h. n., 244–256.

Szalánc völgye, *Moldvai Magyarorság*, XIV, 9, 12–13.

Valea Slănicului Moldova [Szalánc völgye], *Moldvai Magyarorság*, XIV, 9, 14–15.

2005

Petre Roman kurta emlékezete, *Háromszék*, 4428, 2005. márc. 30. Nemzetellenes kormányzasi hagyományok, *Háromszék*, 4480, 2005. jún. 1.

A székelyek eredete és őshonosság tudatának gyökerei, *Háromszék*, 2005. szeptember 3.

A székelyek eredete, in: Gazda József – Szabó Etelka (szerk): *Körösi Csoma Sándor és Kelet népei*, Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület h. n., 86–103.

Codex, Kétnyelvű kiadás – Ediție bilingvă, Bibliotheca Moldoviensis, Hargita Kiadóhivatal – Editura Harghita, Csíkszereda – Miercurea Ciuc.

2006

Nehezítik a magyar–székely kapcsolatokat, *Háromszék*, 4785, 2006. jún. 2.

A honfoglalás Délkelet-Erdélyben, *Háromszék*, 2006. júl. 1.

Halasfalva, *Moldvai Magyarorság*, XVI, 2, 12, 3, 14, 4, 16.

Hălăucești [Halasfalva], *Moldvai Magyarorság*, XVI, 2, 13, 3, 15, 4, 17.

Halasfalva (III). Hălăucești (III), *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVI, 4, (179), 2006. április 16–17.

Kelgyeszt (I). Pildești (I), *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVI, 5, (180), 2006. május 16–17.

Kelgyeszt (II). Pildești (II), *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVI, 6, (180), 2006. június 13–15.

A keleti népek világteremtési mítoszai és azok fennmaradt elemei a Kárpát-medence magyar és szomszédos népeinek hagyományában, in: Gazda József – Szabó Etelka (szerk): *Körösi Csoma Sándor. Test és lélek a keleti kultúrákban*, Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, h. n., 212–220.

2007

Somoska. Şomuşca, *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 1, (188), 2007. január 21–23.

Újfalu (Nicolae Bălcescu) – Nicolae Bălcescu (Satul Nou), *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 2, (189), 2007. február 22–23.

Nagypatak. Valea Mare, *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 3, (190), 2007. március 21–23.

Karácsonykő. Piatra Neamţ, *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 4, (189), 2007. április 21–23.

Egyedhalma. Adjud, *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 5, (192), 2007. május 20–23.

Jugán. Iugani, *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 2, (193), 2007. június 21–23.

Bargován. Bărgăoani, *Moldvai Magyarorság*, Új sorozat, XVII, 7, (194), 2007. július 22–23.

Székely megye Havasalföldön a Székelyföld déli meghosszabbítása, in: Gazda József – Szabó Etelka (szerk): *Körösi Csoma Sándor és keleti hagyományaink*, Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, Sepsiszentgyörgy, 152–164.

(Összeállította: Gazda Klára)

László Gazda (1933–2007)

(Necrolog)

După o perioadă lungă de boală s-a stins din viață profesorul László Gazda. Interesat în cercetarea geografică, istorică și etnografică, de-a lungul deceniilor László Gazda a vizitat în mod sistematic grupurile ceangăilor din Moldova și a cules, a sistematizat și a publicat cu mare tenacitate date istorice despre comunitățile rurale și urbane maghiare din Moldova. După evenimentele din 1989 i-au apărut lucrări științifice realizate cu mare atenție și exactitate despre istoriografia, tradiția, cultura ceangăilor din Moldova, la diferite edituri și în periodice științifice. Ne-a lăsat moștenire realizări importante în organizarea, promovarea și popularizarea științei, marcându-și totodată numele în cercetarea științifică etnografică și istorică din Transilvania. Activitatea sa desfășurată în domeniul culturii generale ca profesor și ca om de știință, a fost apreciată cu mai multe distincții și diplome.

László Gazda (1933–2007)

(Necrology)

Professor László Gazda passed away after a long period of illness. Being interested in geographical, historical and ethnographic research he regularly visited the groups of Csángós in Moldova and collected, systematized and published tenaciously historical data about Hungarian rural and urban communities in Moldova. His scientific work, written with great attention and accuracy, about the historiography, tradition and culture of Csángós from Moldova was published after the events of 1989 at different publishing houses and scientific periodicals. His spiritual heritages are important achievements in organizing, promoting and popularizing science. He is also well-known in the ethnographic and historical scientific research of Transylvania. His life-long activity as a teacher and scientist in the domain of general education was honoured with several awards and diplomas.